بسم الله الرحمن الرحیم

نگارش دهم

درس اول

پرورش موضوع

انتخاب موضوع

ما می توانیم برای نوشتن، هر موضوعوعی را انتخاب کنیم، حتّی موضوعاتی که قبلا دیگران در مورد آن ها نوشته اند، می توانیم با دید تازه و نگاه خودمان آن را پرورش دهیم. اگر به اطرافمان نگاه کنیم موضوع های فراوانی برای نوشتن پیدا می کنیم بی آنکه تاکنون به اهمیّت آنها پی برده باشیم: گلدان، شهر و ...

طرح پرسش

یکی از روش های تبدیل موضوع معمولی به نوشته ی جذّاب، پرسش سازی است. ذهن را آزاد می گذاریم و درباره ی موضوع مورد نظر پرسش های متنوّع می سازیم. مثلا در موضوع « دیوار»:

۱- جنس دیوار از چیست؟
۲- اندازه و رنگ آن چیست؟
۳- چه رنگی دارد؟
.....

راه های پرورش موضوع

بارش فکری

هر کلمه و عبارتی که درباره ی موضوع به ذهنمان می رسد می نویسیم

اگرنویسی

طرح پرسش درباره ی موضوع با « اگر»

گزین گفته

با استفاده از « سخنان ناب و برگزیده ی مشاهیر، آیات، احادیث، سخنان حکمت آمیز، ضرب المثل ها، شعرها و کنایات ، درباره ی موضوع مورد نظرمان پرسش طرح می کنیم.

بارش فکری

طرح سوال با روش بارش فکری:

۱- آیا هر فاصله ای را می توان دیوار دانست؟
۲- چه دیوارهایی وجود دارد که نمی توان آنها را دید؟
۳- چگونه تنبلی می تواند دیواری بین آدمی و موفقیتش شود؟
۴- قهرف نفرت، بدبینی، حسادت و... هریک می توانند دیوار باشند؟

طرح سوال با: اگر

۱- اگر در دنیا دیواری وجود نداشت، چه می شد؟
۲- اگر دیوارها می توانستند حرف بزنند، چه می گفتند؟
۳- اگر دور هر شهر دیواری کشیده بودند، چه می شد؟
۴- اگر دیوارها متحرّک بودند، چه می شد؟
۵- اگر ...

طرح سوال با: گزین گفته

۱- آیا همه ی دیوارها موش دارند؟
۲- آیا همه ی دیوارها گوش دارند؟
۳-چرا گاهی به در می گوییم تا دیوار بشنود؟
۴- برای چه بعضی ها دیوارها کوتاه است ؟
۵- خاری که بالای دیوار می روید، چه جایگاهی دارد؟
۶- منظور سهراب از مصراع« در ده بالادست، چینه ها کوتاه است» چیست؟
۷- ...

پاسخ سازی

بعد از پرسش سازی، نوبت پاسخ سازی است. مهمترین اصل در این مرحله، شاخ و برگ دادن به پاسخ ها ی تشریحی و توصیفی است که در خلق نوشته به ما کمک می کند، مانند:

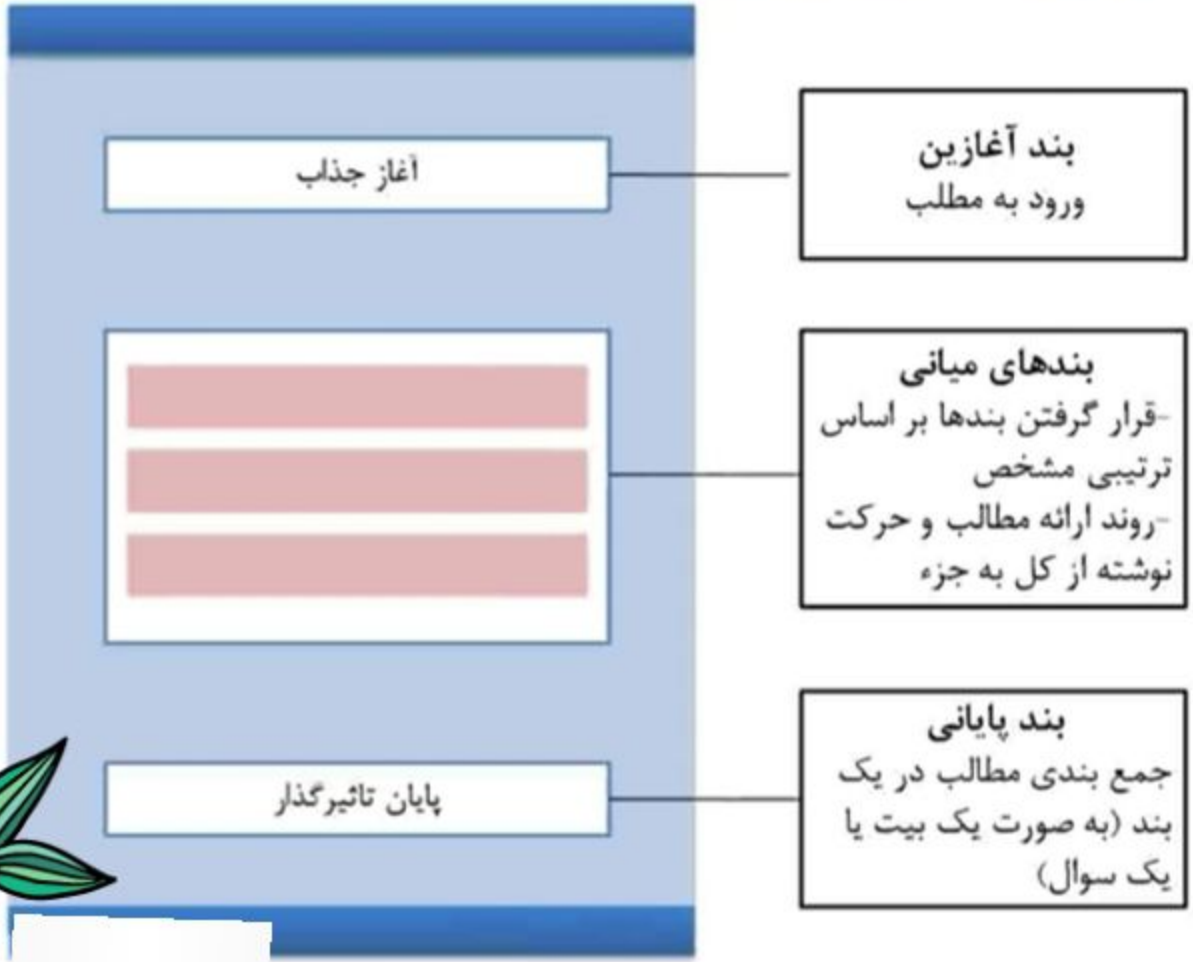
پرسش: آیا هر فاصله‌ای را می‌توان یک دیوار دانست؟

پاسخ: هر فاصله خودش یک دیوار است. دیوار، بین دو چیز جدایی می‌اندازد. فاصله هم بین دو چیز یا چیزهایی جدایی می‌اندازد. اگر بگوییم فاصله از دیوار بدتر است، اغراق نکرده‌ایم. شاید بشود از هر دیواری، هر چند بلند، بالا رفت و آن طرف دیوار را دید؛ امّا گاهی فاصله را نمی‌شود پُر کرد. مثلاً وقتی بین دو دوست فاصله می‌افتد، آیا می‌توان این فاصله را پر کرد؟

تذکر: در مرحلهٔ ایجاد پرسش و پاسخ، آنچه مهم است، توانایی آفرینشگری و قدرت پاسخ‌سازی است. هدف این درس، تقویت مهارت نوشتن است نه فقط پاسخ‌دادنِ کوتاه و مستقیم به پرسش.

تذکر: در مرحلهٔ ایجاد پرسش و پاسخ، آنچه مهم است، توانایی آفرینشگری و قدرت پاسخ‌سازی است. هدف این درس، تقویت مهارت نوشتن است نه فقط پاسخ‌دادنِ کوتاه و مستقیم به پرسش.

پرسش ایستگاهی برای اندیشیدن و بهانه‌ای برای نوشتن است. در حقیقت، هنگام پاسخ به پرسش‌ها، باید «پاسخ‌سازی» کنیم؛ یعنی تنها به جواب نیندیشیم؛ به چگونه نوشتنِ جواب هم بیندیشیم و به خودمان فرصت بدهیم تا پاسخ را خوب [illegible] و با شاخ و برگ مناسب‌تر، پاسخی نیکوتر بسازیم.

آغاز جذاب
پایان تاثیرگذار
بند آغازین
ورود به مطلب
بندهای میانی
-قرار گرفتن بندها بر اساس ترتیبی مشخص
-روند ارائه مطالب و حرکت نوشته از کل به جزء
بند پایانی
جمع بندی مطالب در یک بند (به صورت یک بیت یا یک سوال)

کارگاه نوشتن

متن زیر را بخوانید و مشخّص کنید از چه شگردی (بارش فکری، اگرنویسی، گزین گفته) برای طرح انها استفاده شده است؟

- پشه چه نوع جانوری است؟
- چند نوع پشه داریم؟
- پشه‌ها شبها کجا می‌خوابند؟
- چرا پشه روی بدن ما می‌نشیند؟
- پشه‌های معروف کدام‌اند؟
- آیا مگس هم یک نوع پشه است؟
- اگر پشه وز وز نمی‌کرد، چه می‌شد؟
- آیا پشه‌ای می‌شناسیم که اصلاً دیده نمی‌شود؟
- اگر یک پشه را فورت بدهیم، چه اتفاقی می‌افتد؟
- اگر در دنیا اصلاً پشه‌ای نبود، چه اتفاقی می‌افتاد؟
- خداوند با خلق پشه، می‌خواهد چه پیامی به ما بدهد؟
- چگونه پشه‌ای ناتوان، نمرود را با آن همه ادّعا از پای درآورد؟
- چه نسبتی بین عقاب و پشه وجود دارد: آنجا که شاعر گفته است:

  جایی که عقاب، پر بریزد از پشّهٔ لاغری چه خیزد؟

بارش فکری	
بارش فکری	
بارش فکری	
بارش فکری	
بارش فکری	
بارش فکری	
اگرنویسی	
بارش فکری	
اگرنویسی	
اگرنویسی	
گزین گفته	
گزین گفته	
گزین گفته	

موضوعی را انتخاب کنید و با بهره گیری از روش پرسش سازی آن را گسترش دهید

سپس چند پرسش از بین آنها انتخاب کنید و با پاسخ سازی مناسب، متنی بنویسید.

موضوع:

پرسش‌ها:

پرسش انتخاب شده

متن تولیدی

هنجار نوشتار

به کارگیری جمله های طولانی، باعث دشواری متن نوشته می شود و خواندن و نیز درک آن را سخت می کند. ما می توانیم با ویرایش جملات طولانی و تبدیل آنها به جملات کوتاه، با قرار دادن فعل های بیشتر در جمله، متن را زیباتر و قابل فهم تر کنیم.

«خصیصه ی دیگر شعر این دوره آن است که به سبب واقع بینی شاعران و آشنایی آنان با محیط خارج از خود و توجّه کمتر آنان به اوهام و خیالات، احوال اجتماعی و مسائل مربوط به زندگی اعم از زندگی شاعران و زندگی شاهان و درباریان به طور روشن انعکاس یافته و طرح شده است».

تبدیل به متن ساده

خصیصه ی دیگر شعر این دوره، واقع بینی شاعران است. این ویژگی سبب شد آنان به محیط خارج از خود بیشتر توجه کنند و به اوهام و خیالات بی اعتنا باشند. از این رو احوال اجتماعی و مسائل مربوط به زندگی به طور روشن، در شعر آنان انعکاس یافته است.

حکایت نگاری

حکایت زیر را بخوانید و آن را به زبان ساده بازنویسی کنید.

« سگی بر لب جوی، استخوانی یافت. چندان که در دهان گرفت، عکس آن را در آب بدید. پنداشت که دیگری است. به شره(طمع) دهان باز کرد تا آن را نیز از روی آب برگیرد. آنچه در دهان بود، به باد داد.»

خسته نباشید

